

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quæ sint poenæ diuinatoribus, sortilegis, & maleficis impositæ, & quæ
illorum obligatio. Punct. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

lib. 6. *disquisit. magi. c. 2. sect. 1. q. 2.* Lessius lib. 2. c. 44. *sub. 6. n. 46.* Sanchez lib. 2. in *decal. c. 41. n. 7.* Bonac. *disp. 3. de primo decal. precepto q. 5. p. 5. num. 8.* Idem est, si petas ab alio maleficio dissolutionem maleficii, qui tamen ignarus est maleficii, & loci ubi positus est; quia tacite petis, ut maleficio fiat, cum alia via praeferre non possis illum scire, quomodo maleficio sit tollendum. Sanch. Lessius, Suar. & Delrio supra.

3. Difficultas autem est; an cum maleficio scit media licita, quibus maleficio dissolvatur, credis tamen illis vsurum non esse, sed potius alius iniquis, possis ab illo dissolutionem maleficii petere; Negat Caiet. in suis opusculis t. 2. *tract. 12. de maleficijs q. unica in fine corp.* Mouetur, quia peccato altius cooperaris, eo quod petas dissolutionem, quae in his circumstantiis nequaquam licita erit. Item petis dissolutionem non a quocunque faciendam, sed faciendam a Mago. At tibi constat hanc futuram esse peccaminosam. Ergo petis dissolutionem peccaminosam. Ergo peccas.

4. In hac primo certum est, si probabiliter credas Magum medijs licitis dissoluitur maleficio, te posse ab illo absolute petere, quia & rem licitam petis, & nullo periculo peccandi Magum exponis, sed potius ad bonam actionem incitas. Idem dico, si dubius sis, an medio licito dissoluitur sit, an illicito; quia in tali dubio praeferre debes medio bono vsurum, cum peccatum praesumi non debeat: Sic Suar. lib. 2. de *superstit. cap. 19. num. 9.* Sanch. lib. 2. in *decal. c. 41. n. 12.* Quod si certus moraliter sis medijs licitis maleficio dissoluitur, tamen licitis possis; quia vtraque media licita, & illicita optime noveris, credo multo probabilius, tibi licere absolute dissolutionem maleficii postulare: sic plures referens Sanch. lib. 7. de *mar. disp. 95. n. 11. & lib. 2. in decal. c. 41. n. 13.* Lessius lib. 2. de *iusur. cap. 44. sub. 6. n. 46.* Suar. t. 1. de *relig. lib. 2. de superstit. cap. 18. n. 9.* Neque dissentit Martin. Delrio lib. 6. *disquisit. mag. c. 2. sect. 1. q. 2. dicto 4.* ut recte aduertit Suar. supra solum enim loquitur in casu quo speratur Magus per maleficio dissolutionem, quia ignorat media licita, quibus dissolutionem est: in quo casu iam diximus nequaquam dissolutionem peti posse. At quando scit Magus media licita; tamen illis vsurum non sit, optime potest ab illo peti maleficii dissolutionem. Ratio est; quia postulas rem indifferentem seu de te bonam, nepe dissolutionem maleficii. Quod autem maleficus eam vitiet iniquis medijs vtens, non tibi imputandum est, quia tu non petebas vitiosam dissolutionem, sed dissolutionem, quam maleficus absque vilo vitio concedere poterat. Quod optime confirmatur exemplo petentis mutuum ab vsurario; quia scis non concessurum sine vsuris; & petentis iuramentum ab infideli, quem scis per falsos Deos iuraturum in quibus ferre omnes contentant licitam esse petitionem; quia quod petis licitum est, & licite fieri potest, tamen non licite concedatur. Sed idem profus est in presenti casu; petis enim dissolutionem, quae licite fieri potest, tamen alius inique faciat, cuius peccatum non tibi tribuendum est, cum iustam habueris causam petendi.

5. Et ex his soluitur contraria ratio. Fateor te non petere dissolutionem maleficii vagè sumptum, & neque etiam petere dissolutionem, quam Magus facturus est sed petere dissolutionem, quam ipse Magus facere potest: cum autem ipse Magus non solum illicitam dissolutionem maleficii, sed licitam facere possit: efficitur sane, te petere non magis illicitam, quam licitam, imò potius censeri debes te licitam petere. Neque obinde censeri eius iniquam actionem approbare, sed solum permittere ob vigentem tuam necessitatem, sicuti permittis vsurarium exactionem ob necessitatem mutui. Aduerto tamen in exactione vsurarium ratio praesumi posse approbationem, cum soluenti damnosa sit, id est: obque scandalum ex parte acceptantis mutuum sub vsuris ratò, vel nunquam adeat. At in dissolutione maleficii per aliud maleficio, cum nullum damnus petenti adveniat, raro ab scandalo excusabitur, nisi modum petitionis, & causam iustam petendi integrè manifestet: sic Sanch. lib. 2. c. 41. n. 14. Suar. t. 2. de *relig. lib. 3. de iuram. c. 13. num. 11.*

6. Duo tamen haec in re aduertit Suar. t. 1. de *relig. lib. 2. de superstit. cap. 18. in fine.* Sanch. lib. 6. de *marim. disp. 95. n. 12. in fine.* & lib. 2. in *decal. c. 41. n. 15. & 16.* Primum est, ut cesset ex parte petentis omnis cooperatio magicæ superstitiosis, quia hanc esse iustitiam malam clarum est. Quapropter si Magus velit tibi, tuisque animalibus mederi applicando illis aliquas medicinas, vanas & tu adis, nequaquam id permittere potes, quia non est tibi permissio magicæ superstitiosis, sed vera illius cooperatio; eo quod Magus tibi, tuisque rebus in tua praesentia absque tuo consensu nullas potest medicinas applicare. Vnde si consentias, consentis es tui opera Magi in tua curatione: consentit Lessius lib. 2. de *iusur. c. 34. in fine.* Secundum, quod aduertunt, est, te obligatum esse petere dissolutionem maleficii a maleficio modo licito, & ad illum expressè excitare, si speres obtinendum: quia lege charitatis teneris, quando commode potes proximi peccatum vitare. Neque vllus est qui possit in hac parte dissentire.

7. Sed inquires: an à diabolo possis petere, vel mandate, *Ferd. de Castro Sum. Mor. Paris 111.*

ut maleficio dissolvatur, vel à nocentio cesset? De petitione clara est resolutio, te nullo modo posse, quia petitio est signum submissionis, & indigentiae in petente, & superioritatis, & potestatis in eo ad quem petitio deferretur. At hominem Christi sanguine redemptum te demoni submittere, & potestati eius auxilio, & ope indigere, illamque ut potentem ad subueniendum recognoscere, est gravissima divina maiestatis iniuria: sic Mart. Delrio lib. 6. *disquisit. mag. c. 2. sect. 1. q. 2. dicto 4.* Suar. lib. 2. de *superstit. c. 18. num. 5. & 8.* Sanch. lib. 7. de *mar. disp. 95. n. 11. & lib. 2. in decal. c. 41. n. 17.*

8. De precepto maior est dubitatio; eo quod praecipiens se quasi superiorem recognoscit, & quodammodo cogit eum cui preceptum imponit. At cogere demonem, ut contra eius voluntatem maleficio dissolvatur, & a nocendo cesset, molestum illi est, & consequenter inhonorarium. Ergo licet Carterum omnino tenendum est tale imperium (seclusa divina virtute, seu in nomine Christi, & Ecclesiae per exorcismos) vanum esse, & superstitiosum; quia demon homini mortali non subditur, neque ab illo cogi potest, nisi in virtute alicuius pacti cum ipso, vel cum demone superiore factoque proinde qui tali impetio vitatur, innuit vel cum demone imperato, vel cum alio pactum fecisse. Ergo tali precepto demoni cesset deferretur: sic Victor. relect. de *Magia n. 20.* Suar. lib. 2. de *superstit. c. 18. n. 8.* Sanch. *locis citatis.* Bene tamen poteris demoni indagari illamque obviare, & temere dicendo: Ve quid male facis, cessa malefacere, vincula iniquitatis dissolve. Non enim haec verba semper preceptiva sunt sed obviatoria, sicuti dicis cani molesto: ab hinc Sanch. Suar. & Less. in *nova edit. lib. 2. c. 44. n. 45.*

PUNCTUM XIII.

Quae sint poenae diuinatoribus, sortilegijs, & maleficijs impositae, & quae illorum obligatio.

SUMMARIUM.

1. Nulla poena praeter excommunicationem his superstitiosis hominibus est imposita.
2. Expenditur an excommunicatione ipso iure afficiantur & videtur probabilita non incurri, si ab haeresi separantur.
3. Poenae ferendae expenduntur, & praecipue poena suspensionis haeresis.
4. Praeter suspensionem si clericus est, ab officio suspenditur, & in monasterium detrahatur, imò à beneficio suspendi potest.
5. Si laicus est, varijs afficitur.
6. Quis sit iudex huius criminis?
7. Expenditur modus procedendi in iudicio huius criminis.
8. Declaratur obligatio, quam habet maleficus commensusus.

2. **A**liae sunt poenae ipso iure latae, aliae ferendae per iudices. De vtroque breviter dicendum est, latius de prioribus, quia forum conscientiae respiciunt. Poenae ipso iure latae possunt esse censurae; & quae ad censuras reducuntur, nempe irregularitas, & inhabilitas. De his ergo certa regula est, nullam esse his maleficijs impositam, nisi forte excommunicationem: sic Sanch. lib. 2. in *decal. c. 38. n. 30.* Suar. lib. 2. de *superstit. c. 19. n. 3.* & supponunt omnes referendū, quia solum de excommunicatione dubitant, an hi diuinatores, Magi, & malefici afficiantur? Affici affirmant Tabiena verb. *Excommunicatio 1. casu 4.* Martin. Delrio lib. 4. *disquisit. mag. c. 2. q. 7. sect. 4.* Probat primo, ex *cap. aliquanti 26. q. 5.* ubi de teudate auguriis dicitur ab Ecclesia haberi extraneus. Sed est infirma probatio, cum facile explicari possit post sententiam. Secundo probant ex *c. si quis Episcopus, eadem causa. c. q. ubi dicitur:* Si quis Episcopus, aut Presbyter, sine Diacono, vel quilibet ex ordine Clericorum magos, aut aruspices, aut incantatores, aut ariolos, aut certe augures, vel sortilegos, vel qui profectur autem magicam, aut aliquos eorum similia exercentes consuluisse fuerit deprehensus, ab honore dignitatis suae suspensus monasterij curam suscipiat, ibique poenitentiae peccatae deditus seculi admittam sacrilegij soluat. At in hoc textu de suspensione, seu depositione est sermo, non de excommunicatione, neque est ipso iure lata, sed ferenda, ut constat ex illis verbis, si deprehensus fuerit, suspensus monasterij curam suscipiat, id est suspendatur, & monasterij curam suscipiat. Tertio probant ex *c. si quis ariolos, eadem causa. c. q. ubi:* Si quis ariolos, aruspices, vel incantatores observaverit, aut phylacterijs usus fuerit, anathema sit: & c. *sortes* sub anathematis interdicto prohibemus. At haec verba non cogunt nos affirmare excommunicationem: esse ipso iure latam. Tum quia indifferentia sunt, ut tempus futurum, vel praesens significant, & in casu dubio pro mitiori parte est interpretatio facienda: colligiturque ex

c. si quis ex clericis de vita. c. honest. clericor. & c. si quis, 301. dist. & utroque loco glossa, ubi sildem verbis non excommunicatio lata, sed ferenda imponitur facitque hunc sensum; anathema sit, id est anathemate feriatur, & licet in decretis pertinentibus ad fidem, verba illa, anathema sit, indicent hæreticum esse, seu ab Ecclesia separatam, at in aliis id non indicat, sed separationem faciendam denotant. Tum quia commune est decreta dubia nouiora ex antiquis explicati, vt bene probauit Thom. Sanch. lib. 2. de matrim. dist. 24. n. 6. Sed in decretis prioribus semper pro hoc delicto est sententia ferenda, & non ipso iure lata, vt constat ex decretis allegatis, & aliis quæ referuntur illa causa, c. 9. Tum quia hæc verba non tam excommunicationem, quam detestationem, & execrationem proprie denotant, iuxta illud 1. Cor. 12. Nemo in spiritu Dei loquens dicit anathema Iesus, id est, nemo IESVM execratur, c. 16. Et qui non amat dominum nostrum IESVM Christum sit anathema, id est sit execrabilis, & detestabilis. Ergo ex supradictis rebus non conuincitur ipso iure excommunicatio: Tandem solet probari ex Extrauag. Ioan. XXII. quæ incipit: Super illius, quam ad verbum refert Eymeric. direct. inquisit. 2. p. q. 44. & ibi Pegna com. 68. In qua fertur ipso iure excommunicatio solum aduersus invocantes demones illum alligantes in re aliqua pactum inuentes, aut aliquo modo adorantes, si aliquid horum scienter facere præsumpserint. Verum hæc constitutio inter extrauag. illius Pontificis non habetur, neque in decreto, neque in bullatio Romano edito anno 1386. Quapropter non videtur recepta, ita vt vim obligandi habeat. Cum ergo certum sit, nullam censuram incurri, nisi in casibus à iure expressis, neque pœnas imponendas esse in casu dubio: efficitur sanè nullam censuram ipso iure his maleficis esse impostam. Adde est tempore Greg. II. relati in cap. si quis Ariolos ob frequentiam arolandi fuerit excommunicatio ipso iure imposta, conuentione tamen abrogata iam est; & ita tenet Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. n. 91. Suar. t. 1. de Relig. lib. 2. de superst. c. 19. n. 5. c. 6. Lessius lib. 2. de iust. c. 43. dub. 5. n. 29. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 9. c. 26. q. 3. Bonac. dist. 3. de primo decal. præcepto q. 5. p. 3. n. 12. Verum esto excommunicatio ipso iure non incurrat ob hoc delictum, si separatum ab hæresi sit, tamen quia sæpè hæresis illi adiungitur, ob hæresim manentem ipso iure excommunicatur.

3. Pœnæ ferendæ iis diuinatoribus, Magis, & maleficis sunt plures tam iure canonico, quam ciuili. Aliquando enim crimen committunt hæresi coniunctum aliquando non, vt de se constat, & colligitur ex cap. accusatus; S. sanè de Hæreticis in 6. Si cum hæresi coniungatur, vel illius suspicio sit pro qualitate suspitionis, & atrocitate criminis purgatio, & pœnitentia imponenda est, iuxta ea quæ diximus tractat. de fide, ubi de hæresi suspectis. Quod si roges, quando hanc hæresis suspitionem maleficis contrahat? Respondeo hæresis suspitionem manifestè maleficum contrahere, si expressè cum demone pactum fuerit, vel ab illo petat, quæ à solo Deo fieri, & cognosci possunt. Item si illum adorat, eique cultum exhibet, præter fundit, quia denotat illum nõ credere esse miserum, Item si sacramenta, seu sacramentalia, & quilibet alias res sacras misceat in maleficij vsu, quia significat res sacras virtutem habere ad vsu execrabilem, & generaliter omnia illa crimina, quæ natura sua præferunt aliquid, quod est hæresis manifesta, sapient hæresim manifestè vt baptizare imagines, significat enim capaces esse baptismi, rebaptizare puerum; quia denotat non esse vnum baptismum, genua flectere idolo, quia denotat dignum esse adoratione, & his similia: sic Simanc. de Catholic. instit. 2. 30. n. 15. c. 11. c. 62. n. 2. c. 3. c. 11. c. 63. n. 29. c. 34. Azor. t. 1. instit. lib. 9. c. 26. q. 4. Julius Clarus lib. 5. verbo hæresis n. 24. c. 25. optimè Eymeric. 2. p. direct. q. 42. c. 43. & ibi Pegna com. 67. c. 68. Extra hoc casus affirmat Pegna com. 67. & Suar. lib. 2. de superst. c. 19. n. 10. suspitionem hæresis cessare. Vnde si consulas demonem absque illius cultu, & adoratione in iis quæ ipse secundum suas proprias vires facere potest, præcipue si non ex professo, & quasi ex officio fiat, à suspitione manifesta hæresis liberatis, Suar. loco allegato. Pegna com. 69. vers. sed hoc cum distinctione recipit. Farinac. pluribus relatis q. 181. n. 76. Item vocare demonem, vt turpem amorem in aliquo excitet absque submissione, adoratione, & cultu non videtur hæresim sapere manifestè, quia non est effectus excedens eius naturales vires: sic aliis relatis Pegna dicto comm. 68. vers. si vero c. vers. reuertis casus, optimè probat inuocationem præcise demonis non inducere hæresis manifestam suspitionem, si se moueat omnis cogitatio subiciendi se demonibus, omnique exterior cultus, & reuerentia, tamen contrarium probabilitate non caret, vt defendit Azor. t. 1. instit. moral. lib. 9. c. 26. q. 4. & pro vtraque videri potest Farinac. de hæresi q. 181. n. 73. c. seqq.

4. Quod si suspitionem hæresis seculas ab hoc delicto, ipsam ratione sua maleficæ variè puniunt tam iure canonico, tum ciuili, si clericus est, suspenditur ab officio, & in monasterium detraditur, iuxta Text. in c. si quis Episcopum 25. q. 1. imo priuari potest beneficio aliisque pœnis affici, iuxta Text.

in c. illud. 22. q. 2. c. in eademoneam. 26. q. 7. Debet ergo index considerare qualitatem, & quantitatem delicti secundum ea pœnas imponere, & tempus earum prorogare, vel dimouere, iuxta Text. in c. Tna de pœnis, & c. pœnitentibus & c. pœnitentibus 26. q. 7. sic Panormit. in cap. 2. sortilegus, & cap. ad moneam. 26. q. 7. quem sequitur Bernard. Diaz præf. c. 207. & ibi Salzedo, Suar. lib. 2. de superst. c. 19. n. 12. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 9. c. 26. q. 3. Paul. Grilland. tract. de sortileg. q. 11. Farinac. de hæresi q. 181. n. 51. & 52. ubi plures doctores refert. Neque audiendus est Anton. de Butrio. cap. asf. clerici, de Indictis, qui ob hoc delictum exstimat clericum esse degradandum, & curiæ seculari tradendum, & mouere ex Textu in cap. ad moneam. 26. q. 7. qui textus quoad hæc verba verba, si quis hæc exercuerit, clericus degradetur, laicus anathematizetur: non legitur in August. neque in Concilio Turon. III. c. 42. neque in capitularibus, sed solum apud Burchardum & Iuonem, vt notauit glossa noua, ibi. Adde verbum degradetur optimè intelligi posse de degradatione verbali, seu depositione: & ita cum textus intelligit Panorm. Suar. Bernard. Diaz, & alij supra.

5. Verum si laicus est, variis pœnis afficitur, vt constat ex variis textibus. 26. quæstio. 5. tum excommunicatione, tum ex illo, tum carcere, tum verberibus: consuetudo tamen iam obtrinit, vt committens hoc delictum docatur per vias publicas, cum mitra, melleque vinctus & plumis circumcinctus, vel circa Ecclesiam, vel domum Episcopi collocetur, vt ab omnibus illudatur: sic relati Abbate in capite primo, de Sortileg. docent. Farinac. Salzedo, & Suarez supra, & probat textu in cap. Episcopi 26. quæst. 5. ibi, & si aliquem vitium, aut mulierem huiusmodi clericis pœtoribus inueniant turpiter dehonestatum, de parochiis suis deiciant, & leg. 4. riuolo 31. p. septimo, ad finem, ibi: ò le ponen en deshonra en la picota, ò le desnuda haziendo estar al sol mandado de miel, porque le coman las moscas alguna hora de dia. Pena autem mortis, & cremationis, quæ iure ciuili iis delinquentibus statuta erat. Leg. Nemo, leg. Nullus l. multi. Cod. de Malefic. recepta non est, vt testatur Farinac. supra. Erripe est simul cum illo debito alia gratia delicta, vt homicidij, venerationis domus, segetum, & cetera animalium, & à familia in damnum tertij committantur. Quia tunc debent sic puniri, & merito.

6. Quis autem sit huius delicti index, seu ad quem forum pertineat? Dissingendum est, si delictum sapit hæresim manifestam, ad inquisitores priuatiue pertinet, iuxta Textum in cap. accusatus, de Hæreticis in 6. ibi nisi hæresim saperent manifestè, & tradit Farinac. de hæresi, quæst. 181. numero 101. in fine. Quod si dubium est, an sapiant hæresim manifestè, abstinere debent inquisitores ab illius cognitione, vt bene notauit Glossa, ubi verbo manifestè, & adducit textum similem in c. 1. de censibus, eodem lib. c. cap. 1. de Pœnit. in 6. confertur Ioan. Rojas singul. fidei 116. Martin. Delrio lib. 3. magic. sect. 2. Farinac. de hæresi, quæst. 181. num. 91. Ad dantque Martin. Delrio, & Farinac. vix vquam incidere casum, in quo inquisitores procedere nequeant; quia fere semper aliquid hæreticum credunt, aut hæresim sapiens committunt. Adde, si inquisitores experitur cognoscere, quia delictum indicat est hæresim sapere manifestè, & postea suboritur dubium, an manifestè sapiat hæresim, postea quod hæresim sapit, poterunt de hac qualitate manifestè ipsi cognoscere, & le iudices pronuntiare: sic Pegna 2. p. direct. q. 42. com. 67. infra, cum Panormit. in cap. 1. num. 1. de Sortilegii. Bernard. Lomen. in lucerna, verbo inquisit. §. 19. Squallent. de fide castel. cap. 56. Carret. tract. de hæreticis, num. 42. Et generaliter de huiusmodi criminis maleficij possunt cognoscere inquisitores ex constitutione Innocent. V III. edita anno 1484. incipiente summis desiderantibus affectibus, c. ex constitutione Adian. IV. edita 1523. & alia Alexand. VI. incipiente, cum acceptimus, quas refert Pegna post. direct. inquisit. & testatur aliis relatis Farinac. dicta quæst. 181. num. 101. Item ex constitutione Sixti V. contra Astrologos iudicarios inquisitoribus restatur Farinac. subiciat ariem superstitionis diuini proficentes, adfidentes, exercecentes, aut quomodolibet se ingeentes, etiam si in plerisque his casibus antea non procederent, nec procedere valeret. At si delictum suspitione hæresis caret, si delinquens clericus sit, à suo iudice Ecclesiastico puniri debet: si autem laicus hunc vit, siue femina à iudice seculari, vel Ecclesiastico ad præuentionem? quia est delictum mixti fori: sic Abbas in cap. 1. de Sortilegii, c. 3. c. 4. Julius Clarus lib. 5. verbo hæresis, num. 25. Casto lib. 1. de iust. hæretic. punit. c. 16. Suar. cap. 19. num. 11. fine. Valent. 2. 2. dist. 6. quæst. 15. part. 4. statim in princ. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 38. n. 92.

7. Modum vero procedendi in hoc delicto optimè tradit Petr. Binsfeld. de confess. malefic. c. sagar. 2. p. Malleus malefic. 2. c. 3. p. Martin. Delrio lib. 5. per totum aliquis malefic. Gregor. de Valen. 2. 2. dist. 6. quæst. 13. punit. 4. Et ex illis sic breuiter accipe. Vt index aduersus aliquem de maleficis specialium inquisitionem instituat, debet præcedere infamia delicti

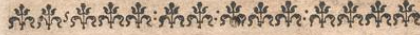
Orta ex vitiis probis, & fide dignis, iuxta Textum in cap. inquisitionis, de Accusationib. vel semiplena illius probatio, quæ conlurgit ex testimonio vnius testis omni exceptione maioris, aut talibus iudiciis roborato, vt æquiualeat tali testimonio, vel adesse debent iudicia ita vrgentia, & plene probata, vt merito eis fides adhiberi possit, qualia sunt, si apud maleficium reperiantur membra humana, hostiæ, aliæque res sacræ profanis mixtæ, imagines cereæ acubus transfixæ, chirographum propria manu scriptum, quo se dæmoni tradit, vel sigillum aliquod huius pestiferæ feruituris, vel si se vinxerit, aut animalia necauerit medijs de se vanis, & inefficacibus, si minatus fuerit alicui malum, & postea inuenitur fascinatione infectus, ac denique si proprio ore extra iudicium se magum professus fuit. Hæc enim omnia iudicia sunt vrgentia huius diabolice artis: Insuperque debet iudex fundamentum huius inquisitionis specialis manifestare malefico, cum illum ad dicendam veritatem cogit; alias non censetur obligatus respondere, quia ei non constat de legitima interrogatione: & facit cap. qualiter, & quando, de Accusat. sic Caietan. 2. 2. quæst. 69. art. 2. Nauarr. in man. cap. 18. num. 57. Valen. Martin. Delrio, Petrus Binsfeld. & alij supra. Id ipsum, quod sufficit, vt reus interrogetur, credo sufficere, vt testes de illo examinentur. Nam esto in cap. inquisitionis, cap. qualiter, & quando, el. 2. cap. cum oporteat, de Accusationib. infamia publica requiritur ad hanc specialem inquisitionem per testes; eo ipso quod denunciatio iudicæ facta est in iudicio, vel vrgentia iudicia probata sunt, laborat reus infamia publica, & ita obtinuit vltus, quod facta denunciatione capi possit informatio.

Supradicta semiplena probatio ex fama, vel denunciatione, vel iudicijs sufficit, vt reus mittatur in carcerem. Vt autem torqueatur, debet hæc semiplena probatio alijs adminiculis adiuuari, iuxta ea quæ diximus de Hæretico. Nunquam tamen sola testificatio vnius malefici absque alijs iudicijs sufficiens est ad capturam, & multo minus ad torquendum denunciatum, etiamsi hæc testificatio fuerit in mortis articulo. Poterit autem iudex ex vi illius denunciationis metu tormentorum firmate inuestigare alia medijs sic ex Petro Binsfeld. tract. de confess. maleficor. 2. p. in princip. conclus. 3. & 4. notat Valen. dicto p. 4. §. 2. & 4. At si duo vel tres malefici te denunciant, sufficit, vt ex vi testimonij illorum interrogeris, & torquearis; quia illa est pluraquam semiplena probatio: sic dicit doctores.

Nominia testium, & denunciatoris regulariter non sunt manifestanda reis, neque illorum aduocatis ob periculum, si cur in causis fidei. Quando autem hoc periculum cessat, & causa non agitur in tribunali inquisitionis manifestanda sunt, vt ei integre concedatur defensio. Reliqua quæ hic desiderari possunt de defensione reorum, de sententia, & penitentia implenda peti debent ex his quæ de hæresi dicta sunt: quia hoc crimen illi satis est affine.

8. Restat, vt obligationem, quam habet maleficus, qui ad Deum conuertendus est, declaremus. Et primò supponere debet tanquam de fide certum ob grauissima crimina commissa, & fidem dæmoni datam non esse exclusam à diuina misericordia, si ex toto corde antea vitæ penituerit. Et licet diabolo tradiderit chirographum suo sanguine ob signatum, quo se in seruum perpetuo dicauerit, in causa non est, quo minus à tam nefaria seruitute per penitentiam exire possit. tamen si ei non reddat chirographum concessum, vt bene notarunt Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 40. n. 53. Suar. tom. 1. de Religione, lib. 2. de superstit. cap. 17. n. 4. Bonac. disp. 3. de primo decalog. precepto. g. 5. n. 11. Quod si chirographum factum, vel eius exemplar in sua fuerit potestate, debet omnino illud distrumpere, & cremare. Et idem est de quolibet alio signo huius diabolice artis, tum ob periculum, ne redeat ad pristinam cum dæmone amicitiam, tum ne alijs scandalo sit fortè videatur. Quæ rationes præponderant humilitatis fructui, quem ex recordatione præteritæ impietatis colligere poterat talia signa retinendo: sic Suar. Sanch. Bonac. supra. Deinde tenetur libros omnes, & scripta huius diabolice artis inquisitionibus, seu ordinarijs tradere vel concremare: alij incurrunt penas impositas contra tenentes, seu legentes libros prohibitos, vt constat ex Indice librorum prohibitorum, & ex motu proprio Sixti vbi hi libri prohibentur, & notauit Suar. lib. 2. de superstit. cap. 19. in fine, Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 38. n. 83. Quoad premium receptum pro vltu, & exercitio huius impie artis aliqui existimant semper restituendum esse: quia est malè acquisitum, sed præcipue quando effectus, ob quem datum fuit, non obtinetur: quia tunc videtur cessare voluntas concedentis. Cæterum si maleficus conficius suæ artis media appouit, quæ sibi visa fuerunt sufficientia ad effectus consecutionem non tenetur premium sibi datum restituere in conscientia, nisi condemnatur: quia premium non fuit datum sub conditione, vt effectus obtineretur, sed sub conditione, vt ipse maleficus media secundum regulas suæ artis ad effectum apponeret, sicuti premium, quod medico datur, non est sub conditione, vt infirmo de facto concedat salutem, sed vt procuret illi concedere. Ne Ferr. de Castro Sum. Mor. Paris 111.

que obstat malè recipere premium; quia esto male recipiat, non tamen iniuste, sicuti meretur turpiter recipit, at non iniuste: imò neque turpiter retinet copula iam transacta. Verum si maleficus ignarus fuit arte magiæ, aut ex malicia media ad effectus consecutionem noluit apponere, sine dubio obligatus erit consulenti reddere premium; quia deceptus est, si quidem illi non est concessum id ob cuius rationem reddi potest; quia ob turpitudinem commissam videtur priuatus iure recuperandi: sic Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 38. num. 96.

DISPVATIO II.

De Tentatione Dei, Blasphemia, & Sacrilegio.

DX proemio huius Tractatus constat hæc vitia esse religioni opposita per defectum: Deficiunt namque à vera religione, vt insequentibus videbimus.

PUNCTVM I.

Quid sit tentatio Dei? quibus modis contingat? & quale peccatum?

SVMMARIVM.

1. Præmittitur duplicem esse tentationem.
2. Definitur probationis tentatio.
3. Si miraculoso effectu velis, vt Deus suam voluntatem, & beneplacitum manifestet de aliquo futuro euentu, esto aliqui affirmant non esse tentationem propriè, affirmandum est tentationem esse.
4. Probatio per media indebita alicuius diuina perfectionis mala est, & religioni opposita.
5. An perere à Deo, vt suam omnipotentiam, vel scientiam medijs indebitis, alteri manifestet, sit tentatio? Proponitur dubitandi ratio, & resoluitur esse tentationem.
6. Duplex est tentatio alia cum infidelitate coniuncta, alia absque infidelitate. Alia formalis, alia virtualis.
7. Tentatio expressa à virtuali differt specie.
8. Aliqui putant tentationem interpretatiuam Dei esse posse peccatum veniale ex leuitate materia.
9. Probabilius est oppositum.
10. Probatio ferri candentis, & aqua feruentis in veritate testimonium prohibita est.
11. Satisfit obiectionibus.
12. Nemini est licitum absque speciali reuelatione offerre miraculum in testimonium veritatis.
13. Qua ratione se offerre martyri temerariè sit tentatio Dei.
14. Item quomodo dicatur Dei tentator, qui absque vlla preparatione ad orandum accedit.
15. Idem est de eo qui nulla preparatione, vt studio officij prædicatoris assumit.

Dupliciter quis tentari potest vel probatione, vel inductione. Probatione tentatur, si aliqua eius perfectio examini subicitur Inductione, si ad aliquod malum agendum inducatur. Hoc secundo modo raro Deus tentari potest; quia nullus est ita insipiens, vt ignoret illam immensam bonitatem omni malicia incapacem esse. Primo tamen modo sæpe tentari solet: quia eius perfectiones non satis hominibus notæ sunt. De hac ergo tentatione, quæ est probationis, seu experimenti tractant doctores omnes cum D. Thom. 2. 2. q. 97. art. 1. & segg. & hæc est, quæ absolute tentatio Dei vocatur.

2. Communiter à doctoribus supra definitur, vt sit quedam probatio, seu experientia alicuius diuinæ perfectionis, nempe scientiæ, potentæ, bonitatis, & similibus medijs inordinatis. Dixi medijs inordinatis; quia si medijs ordinatis à diuina prouidentia probare velis eius scientiam, & potentiam absque vlla dubitatione, quod illarum perfectiones in Deo adsint, nullum peccatum committis, sicuti nullum commisit Abraham, cum à Deo petiuit signum Genes. 15. ex quo cognosceret ipsum esse, qui eum alloqueretur, neque Gedeon. Iudic. 16. cum signo velleris expostulauit, neque Elias 3. Reg. 18. cum medio igne voluit probare suum Deum omnibus Idolis esse præferendum quem plures sancti fuerunt sequuti, quia omnes hæc probationes ex speciali Spiritus Sancti instinctu procedebant. Et licet media assumpta viderentur extraordinaria, at quia à diuina prouidentia erant tunc præordinata: ea de causa qui illa expostulabat, non tentabat Deum: sed eius voluntati se conformabat. Quocirca vt quis intelligatur tenta-